

Transkripce záznamů v prostředí oTranscribe (v1.2)

- Transkript se vytváří v online prostředí <http://otranscribe.com/>
- Soubor se záznamem je nutné mít stažený v počítači (příp. lze použít odkaz z youtube) a soubor s transkriptem je lepší průběžně ukládat (Export → oTranscribe format) – ukládá se do Stažených souborů vždy pod novým jménem. Uložený soubor lze přes Import v oTranscribe znovu otevřít.
- Jiný soubor s videem než ten právě otevřený je možné nahrát pomocí ikony vpravo nahoře (vedle Help).
- Po načtení stránky a použití videa ze souboru není nutné připojení k internetu.

Anotace záznamu na začátku transkriptu

OZNAČENÍ ZÁZNAMU: (např. Virtuální hospitace – Poznáváme svět a naši republiku: Seznámení s litosférou)

ÚČASTNÍCI: (např. učitel: Tomáš Pavlas, třída: 6.B)

SOUBOR: (název souboru, případně link na youtube)

DATUM POŘÍZENÍ ZÁZNAMU: 11. 11. 2011

TRANSRIBOVAL: (jméno)

Pokyny pro transkribování

Základní pravidlo: vyslovené úseky, jejichž výslovnost zhruba odpovídá standardu cílového jazyka, se přepisují podle pravopisných pravidel daného jazyka (Kaderka & Svobodová, 2006; ten Have, 2008, s. 98–100), což zaručuje relativně dobrou čitelnost transkriptu. Případnou variaci zachycuje úprava tohoto zápisu.

Označení mluvčích, komentáře

- U záznamu výuku se typicky mluvčí označují: **U**: = učitel, **Z**: = žák, **ZZ**: = žáci (více žáků říká to stejné najednou, víceméně jednohlasně), případně zavést další značky (např. CD). Pokud lze, je dobré žáky odlišovat jmény nebo čísly (např. Z1:, Z2:, Jarda:, atp.).
- U přepisu rozhovoru se mluvčí označují iniciály, křestním jménem nebo pseudonymem, výzkumník se někdy označuje např. **V**.
- **((doprovodný komentář))** – uvádět zejména pro neverbální aktivity, které mohou být nutné pro interpretaci toho, co se děje a co nejde poznat ze samotného transkriptu.

Problémy se srozumitelností

- **(xxxxx)** – zcela nesrozumitelné slovo, počet křížků zhruba odpovídá délce slova (v konverzační analýze se uvádějí někdy jen mezery, ale oTranscribe mezery umazává).
- **(Dany) vy jste chyběl** – málo srozumitelné slovo, v závorce je pravděpodobný přepis.

Hezitační zvuky (mluvčí váhá, často na začátku nebo uprostřed repliky)

- **e, e:, e::** – liší se pouze délkou samohlásky.
- **e, eh, ehm, em** – jednoslabičné zvuky obsahující středovou samohlásku [ə].

Responzní zvuky (mluvčí jimi odpovídá/reaguje)

- **hm** – jednoslabičný zvuk vydávaný se zavřenými ústy.
- **mhm** – dvouslabičný zvuk vydávaný se zavřenými ústy (při přitakání).
- **ehe** – dvouslabičný zvuk vydávaný s otevřenými ústy (při přitakání).
- **e-e** – dvouslabičný zvuk tvořený dvěma oddělenými samohláskami [ə] vyslovenými odděleně (vyjadřuje zápor/nesouhlas).

Další značky pro podrobnější transkripci záznamu (určitě použít pro přepis záznamu výuku, dle uvážení i pro přepis rozhovoru)

Střídání replik a překryvy

- **[překrývající se slova]** – slova v hranatých závorkách jsou vyslovena zároveň několika mluvčími, začátky překryvu se uvádějí pod sebe. oTranscribe po uložení umazává nadbytečné mezery, proto je dobré překrývající se části replik situovat zhruba na začátek řádku (viz příklad).
- = značí přímé/okamžité navázání na repliku partnera, uvádí se na konec partnerovy repliky a začátek aktuální repliky.

Ukázka přepisu hodiny (výuka angličtiny):

U: co potřebujete co následuje za tím no, (...)no (.) time,
[no (.) friends,]

Z: [podstatné jméno]
(0.4)

Z: [noun]

Z: [pods[tatné jméno]]

U: [noun, you need] a noun, tam musí následovat
za tím podstatné jméno? takže žádný čas, žádné
přátele? kdežto to none stojí,
(0.6)

Z: samostatně=

U: =samostatně. (...) a to je celé.

Slova, zvuky jako slova, pauzy a intonace

- Specifická (nespisovná, odlišná) výslovnost se přepisuje s ohledem na možnosti ortografického zápisu a jeho srozumitelnost (např. „**úplně jináč**“, „**hežčí**“, „**takovej**“), předložky se vždy přepisují ortograficky.
- Číslovky a hláskování se vypisují slovy, lze dodat doprovodný komentář, například:
 - dvacet tři
 - kádéú ((míněno KDU))
- **slovo** – Příznakový důraz na slově/slabice („je to tady? nebo tady.“)
- Pauzy a intonace
 - **(.)** – mikropauza v řeči
 - **(..)** – (relativně) kratší pauza
 - **(...)** – (relativně) dlouhá pauza

- **(1.2)** – pauza dlouhá 1,2 s (v oTranscribe nelze přesně měřit, lze změřit například tím, že souběžně se záznamem říkáme „jedenadvacet“)
- **?** – stoupavá intonace (ne nutně otázka)
- **.** – klesavá intonace
- **,** – krátký pokles nebo vzrůst intonace

Klávesové zkratky v oTranscribe

- **Přehrávání**

Esc: Play/pause (pozor, při přehrávání pomocí Esc se automaticky záznamu posune o cca 0,5 s zpět, aby se dalo při transkribování navázat)

F1 (nebo **Ctrl+1**): cca 1 s zpět

F2 (nebo **Ctrl+2**): cca 1 s vpřed

F3 (nebo **Ctrl+3**): snížit rychlost přehrávání

F4 (nebo **Ctrl+4**): zvýšit rychlost přehrávání

- **Editace transkriptu**

Ctrl+U: podtrhnout označený text

Ctrl+J: vložit časový kód

Uvedené značky vycházejí z transkripčního systému Gail Jeffersonové a odpovídají značkám standardně používaným v konverzační analýze.

Literatura

Jefferson, G. (2004). Glossary of transcript symbols with an introduction. In G. H. Lerner (Ed.), *Conversation analysis. Studies from the first generation*. (s. 13–31). Amsterdam: John Benjamins.

Kaderka, P., & Svobodová, Z. (2006). Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. *Jazykovědné aktuality*, 43(3–4), 18–51.

Vaníčková, K. (2014). Transkripce v konverzační analýze. *Studie z aplikované lingvistiky / Studies in applied linguistics*, 5(1), 48–64.

ten Have, P. (2007). *Doing conversation analysis* (2. vyd.). London: Sage.